

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ czimzendők.

A hirdetési díj szabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Meghívás a közgyűlésre. — Még egyszer a marhavészről. — A favágás legjobb ideje és módja. Galgóczy Károly. — Új évi megemlékezés az ekéről. Gálfi Sándor. — Milyen növényeket termeljen a gazda? Walter Lajos. — A hörcsög. Dr. Szaniszló Albert. — A sajtóügy. Ebner Sándor. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Meghívás.*)

Az erdélyi gazdasági egyesület alapszabályszerű rendes közgyűlését 1878 február hó 7-én délelőtt 10 óra kor fogja a városház nagy termében megtartani, miről az egyesület helyt lakó és vidéki tagjai azon kéréssel értesítettnek, miszerint a kijelölt időben és helyen minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Napirend.

1. Elnöki megnyitó beszéd, elnök Tisza Lászlótól.
2. Titkári jelentés az egyesület 1877-ik évi működéséről.
3. Pénztárnoki jelentés, evvel kapcsolatosan
4. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése és az 1878-iki költségvetés megállapítása.
5. Netáni indítványok.
6. Ülés bezárta. —

Kelt az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának Kolozsvárt, 1878 január hó 7-én tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

*) Erdélyrészi lapjaink, valamint a szaklapok (tek. szerkesztő) ségeit tiszteletteljesen kérjük ezen meghívás szives közlésére.

Szerk.

Még egyszer a marhavészről.

Az erdélyi gazdasági egyesület 1878 január 7-én tartott választmányi üléséből a ministeriumnak 23206 sz. alatti kimerítő és beható — a hivatalos lapban is közölt — választát köszönettel fogadva, az ügy fontosságánál fogva az idézett leiratra vonatkozó tiszteletteljes észrevételeinek egy külön felterjesztésben adott kifejezést, melyből a következőket közöljük:

Mindenekelőtt tartozó kötelessége az egyesületnek kijelenteni, miszerint teljes jóhiszeműséggel mondhatta „elvitázhatlan ténynek,” hogy a vész Törösváron át hurczoltatott be. Alapul szolgált erre két felette megbízható, bár magánforrásból hozzája érkezett tudósítás; alapul Háromszék megye tisztii főorvosának, Dr. Wissiák Antal urnak a megye közigazgatási bizottságához intézett hivatalos jelentése és azon, az idézett magas leirat által is megerősített factum, hogy a vész csakugyan a vesztegzárt kiállott marhák által terjedt el! Hogy ezen marha már ragályozott és becsempészett állatokkal érintkezhetett volna, azt az egyesület nem hihette, de hinnie nem is volt szabad, mert ugyancsak a nmlgu ministerium által 21617 sz. a. a marhavész ellen kötendő nemzetközi egység létrehozása érdekében kiadott, a külföldi kormányoknak megküldött és az egyesülettel is tudomásvétel végett közölt emlékirat több ízben tesz említést a csempészet sikeres megállítására irányított intézkedések megbízhatóságáról, sőt a 44-ik lapon szóról-szóra ezeket mondja: „(dass Ungarn) fortan continuirlich mit grösser Strengung und scharfem Auge darüber wacht, dass die orientalische Rinderpest unmöglich eingeschleppt werden könne.“

Mindezeket csakis akkori álláspontjának igazolására hívván fel az egyesület, most a hivatalos vizsgálat azon megdöbbentő eredménye előtt, mely mindezek daczára a csempészetet constatalja, meg kell hajolnia! —

De ha a kérdésnek tudományos oldalát tekintjük az egyesület, még az sem látszik lehetetlennek, hogy a vesztegzár alatt álló marhafalkánál — mint az tényleg és épen a kelet-európai

pusztai fajtánál történni szokott — oly szelid természetű vész fordult elő, hogy makroszkopice semmi körtünemény észlelhető nem volt és csakis a hőmérő adhatott volna e tekintetben felvilágosítást. Alkalmazta-e az illető a hőmérőt, van-e erre nézve instructiója, azt az egylet nem tudja, de hogy a feladata színvonalán álló szakértő állatorvosnak és vesztegzári igazgatónak ezt igénybe vennie kell, az a kérlelhetetlen tapasztalat tényeiből önként folyik, mert ennek elmulasztása is a vész terjedéséhez hozzá járulhat. Igaz ugyan, hogy minden hevenybetegségnél hőmérsék emelkedés áll be, de miután a vesztegintézetnek csakis a marhavész távoltartásával van dolga; miután a szomszéd Romániában előfordulni szokott vészről és ez által fokozott veszélyről a vesztegintézetnek esetről-esetre tudomása kell hogy legyen, — az intézet főnöke inkább tegyen többet, mint kevesebbet és minden mutatkozott hőemelkedést mindaddig tartson vészgyanusnak, míg az ellenkezőről teljes meggyőződést nem szerzett. —

Azt mondja továbbá a magas ministeri leirat, hogy az 1874. XX. t. cz.-nek az egylet által idézett 11. §-sa „a Bécsben 1872. évben megtartott nemzetközi állatorvosi értekezleten megállapított elvekre van fektetve, tehát saját érdeünkben egyoldalul meg sem változtatható.”

Erre nézve az egylet tiszteletteljesen megjegyzi, hogy az említett conferentia — mint különben a magas leirat is felhozza — csak elveket állapított meg, javaslatokat tett, melyeknek mikénti követése az államkormányoknak szabad tetszésében állott. Mindenekelőtt magán az értekezleten Románia képviselője, Dr. Capsa István, egészségügyi vezér-igazgató csak annyit kért, hogy Románia ne helyeztessék Oroszországgal egy vonalba, hanem míg vészmentes, részesüljön oly elbánásban, mint a többi államok. Ez ellen Ausztriával, Angliával és Oroszországgal egyetemben épen a magyarországi képviselő Dr. Zlamál is szavazott és ebből folyólag, a kiküldött bizottság véleményét elfogadva, szükségesnek tartotta az óvó intézkedések fenntartását és alkalmazását még akkor is, ha Románia vészmentes; ugyanigy nyilatkozott Dr. Zlamál másodizben is, midőn a conferentia 34-ik, hasonértelmű kérdésére adott választ. Miért hódolt az 1874. XX. t. cz. szelidebb felfogásnak, mint hazánk szakképviselője, sőt mint maga Romániának küldötte, azt az egylet nem tudja, de indokoltnak nem találhatja, mert ezen nyilatkozatok, ezen szavazások alig köthetnek meg bennünket — ellenkező irányban, miután nekünk, mint közvetlen szomszédoknak a legközvetlenebbül is kell magunkat védenünk!

De mit tesznek más államok? Poroszország 1873 június 9-én, tehát másfél évvel a conferentia után az 1869-iki marhavész elleni törvényhez egy revideált instructiót adott ki, melynek 4 §-sa így szól: „Weitergehende Beschränkungen der Einfuhr von Thieren, thierischen Producten und giftfangenden Sachen können gegenüber solchen Ländern angeordnet werden, von welchen wegen zeitiger umfangreicher oder ständiger Verseuchung die Einschleppung der Rinderpest in hervorragender Weise droht.“

Tehát Poroszország és nagyon helyesen teljesen szabadkozott tartott fenn magának és ugy Ausztria, mint Magyaror-

szággal szemben azt vas következetességgel és erélylyel ugyan csak alkalmazta is. Kizárta marháinkat rendre Olaszhon, Franciaország, Anglia; pedig mindannyi a conferentián hangoztatott elvekhez hozzájárult, sőt legujabban, a német marhavész első hírére Franciaország megtiltotta a német bevitelt! Mindez azt bizonyítja, hogy az egylet nem indokolatlanul kérte és kéri, hogy a szomszédos keleti tartományokból a kérődző állatok behozatala teljesen tiltassék el, vagy legalább is akkor midőn a szomszéd Romániában marhavész uralg, mint azt 1875 martius 1-seji és 1877 november 5-éről kelt kérvényében tüzetesen kifejtette, mert mindaddig, míg ez meg nem történik, vagy míg a XX. t. cz. 11 §-a így módosítva nem lesz — a marhavész behurcolásának veszélye permanens marad!

Hogy ezt a folyton fenyegető veszélyt gazdatársaink a Lajtán túl is érezik, arra bizonytságot szolgáltat egy nagyon tekintélyes bécsi szaklap, melyben nyíltan ki van jelentve, hogy a vész behurcolása csak is Galliczián és Magyarországon át szokott történni. Gallicziával rendelkeznek, ott a határzár életbe léptethető, ha a magyar kormány a maga részéről ezt a keleti határon nem tenné, akkor — mond a lap — mint félig ugy is külföld előtt, mi zárjuk el sorompóinkat és magyar marhát osztrák területre lépni nem engedünk.

Ily nyilatkozat mindenesetre figyelemreméltó és ha az abban foglaltak nem is valósulhatnának oly könnyedén, mint oda irattak, mindenesetre bizonyítják azt, hogy minő visszás helyzetbe jutunk az által, hogy mások kedvéért magunkat elfogadható ok és haszon nélkül feláldozzuk és egyedül biztos jövedelmi forrásunkat, az állattenyésztést ily érzékenyen megkárosítjuk.

Hogy a teljes határzár célhoz sem vezetne, mert csak nagyobb csempészetekre adna alkalmat; — mint a m. leirat mondja — azt az egylet bátorodik tiszteletteljesen kétségbe vonni. Eltekintve attól, hogy itt a csempészet, mint érv szerepel, holott az emlékiratban, mint merő lehetetlenség van feltüntetve, a kellően keresztül vitt katonai kordon, melyről az egylet 1875 martius 1 seji kérvényében tüzetesen értekezett, valamint a következetesen alkalmazott marhakataster szigorú büntetésekkel egyetemben legalább is annyi biztosítékot nyujtana, mint a jelen eljárás.

Hogy csakugyan az illető közegek mulasztásának lehetett tulajdonítani a marhavész gyors elterjedését, ez az egyletnek szomorú elégtételül szolgál és ha reá utalt arra, hogy 1863 és 1867-ben is Törösváron át jött be a vész, ez nem személy elleni vád akart lenni, hanem — mint egy kiváló porosz szaktekinély is mondja — bizonyítéka annak, hogy a vesztegzár sem nem egyedüli, sem nem biztos óvszere a marhavész behozatala meggátolásának. —

Örömmel értesült az egylet a magas leiratból arról, hogy a tisztii orvosi pályára készülők az állatjárványtan hallgatására köteleztetni fognak és meg van győződve, hogy e fontos intézkedés mielőbb foganatosításba is fog vétetni.

A magas leirat többi pontjait tiszteletteljes tudomásul véve, nem mulaszthatja el az egylet ismételtlen köszönetet mondani azon beható válaszáért, melyre előterjesztése ezuttal méltat-

va lett, valamint hivatásszerű kötelességének fogja tartani a jövőben is és szükség esetén a lehető nyilvánosság teljes nyomatékával mindannyiszor felszólalni, valahányszor azt az általa képviselt közgazdasági érdekek követelni fogják. —

A favágás legjobb ideje és módja.

Erdőségeink, köztudomásilag, nem jövedelmeznek úgy, a mint jövedelmezniök lehetne és kellene. Pedig oly időket élünk, hogy a jövelmezőségnek lehető legnagyobb fokra emelésére minden tárgy körül nagy szükségünk van. Az erdő főhasznának elvétele rendszeren a favágás által történik. Sok tényező van, a mely a jövedelmezőséget épen ennél határozottan csökkenti, vagy nevelni képes. Tehát épen most, a téli időben talán egészen korszerű lesz erről szólnunk.

Legjobb ideje a favágásnak november elejétől martius elejéig, vagyis a levélhullástól az ujfakadás korszakáig van és pedig nem csak azért, mert az ehhez szükséges munkaerő téli időben legolcsóbb, hanem sok egyéb czélszerűségi ok miatt is. Jelesen: a télen vágott fa valamint tűzre, azonkép egyéb használatra is sokkal jobb az egyébkor vágottnál; tüze keményebb, parázsa tartósabb; akár szerszám- és épület fának használva jobb, a szű kevésbé bántja, kevésbé repedezik, kevésbé vetemeszik meg; akármely célra tovább tart és erősebb, mint az egyébkor vágott. És mind ennek igen természetes oka van. Ugyanis: télen a fában mintegy alszik a természet; a nedv le száll a gyökerekre, az abból rosttá átalakulni akart részek már bevégezték ezen átalakulást, sőt a rostok meg is szilárdultak, a fa mintegy megérett és a törzsben és ágakban csak gyér levén a nedvesség, a száradás is sokkal gyorsabban és tökéletesebben megy. Ellenben a nedvkeringés idején vágott fában sokkal több a nedvesség, a rostközök és edények kitágulva vannak, valamint a rostképződés folyamatban levén, az egész tömeg kevésbé szilárd, mint a képződés bevégeztsége és a fa érettsége korában. És a nedvbőség és a rostok éretlensége okozza egy részben a könnyen hasadozást, másban pedig a szuhosodást.

Ennélfogva téli időn kívül soha sem kellene fát kivágni. Különösen vigyázni kell pedig ezen időre az olyan fánál, a melyet épület-, butor- és szerszámfának számunk.

De nemcsak azért helyes a téli vágás, mert az ekkor nyert faanyag minden használatra legjobb, hanem azért is, mert erdőségeink többnyire a tuskóhajtásról növekedvén újra, a téli vágás megkíméli a tuskó sarjhajtó képességét, míg a más időben tett vágás után ez, kivált, ha forró nyár áll be, nagyon veszélyeztetve van.

A fa levágása fejszével, baltával, vagy fűrészszel szokott történni. Legközönségesebb a fejszével és baltávali vágás. Sokan csak is ezt tartják helyesnek és a fűrészszeli vágást kárhoztatják. Azt mondják, hogy különösen a sarjura mivel erdőt, vagyis az olyat, a melynél az utánnövekedésnek tuskóhajtásról kell történni, soha sem szabad fűrészelni, mert a fűrészszel tuskó elpuvadásodik és nem hajt ki. Azonban ez állítás így által-

nosságban el nem fogadható, hanem az az igaz, hogy mindenik módon lehet jó munkát is, rosszat is tenni, de bármily egyszerű miveletnek tessenek az egész, mindeniknél több körülmény van, a mely a jóságra, hasznosságra és czélszerűségre nézve gondosságot, szakértést és figyelmet igényel.

Irányzól mindenek előtt elfogadható, hogy vékony fáju sarju erdőnél szaporább és könnyebb a baltával és fejszével vágás; ellenben a vastag fájúnál nem csak szaporább, de mindenekelőtt gazdaságosabb a fűrészelés. Hogy a fűrészelés ártana a sarjképességnek, csak akkor igaz, ha a fűrész által ejtett reszelék rajta hagyatván a tuskón, abba a nedvesség bele veszi magát és az ott megrothadván, a középfát és a fabelét megrottja. Ugyanazért le kell a fűrészport és reszeléket tisztítani a tuskóról, azután a fűrész helyét éles baltával ki kell nyesni simára, a mi épen nem kerül sok fáradságba; így a fűrészelés nem csak nem árt a sarjhajtásnak, sőt még előmozdítja azt és e tekintetben is jobb a gondatlan baltázásnál. Fő előnye pedig abban áll, hogy könnyebb mellette a jó munkát ellenőrizni, mint a baltával és fejszével vágás körül.

A fejszével és baltávali vágás, hogy kelletlen idő pazarlás nélkül gazdaságos is legyen, a munkásokra sokkal több felügyeletet és ugyanazokban több ügyességet is igényel. Ritka favágó az, a ki fejszével szépen és jól le tudja a vastag fát vágni, de még az is ritka, a ki a vékonyabb törzshajtást még jól levágni szereti. A vastagnak az ügyetlen favágó rendszeren nagy léket vág, a mi által igen sok fát hasztalanul elforgácsol. A törzshajtást soha sem vágja a korhely munkás a tuskón keresztül, mert ott vastag lévén, többet kellene neki dolgozni, hanem fentebb keresi ki, a hol vékonyabb. Az így hagyott magas tarló azután nem csak a hasznos fát fogyasztja, hanem a későbbi sarju hajtásnak is nagyon sokat árt. Vannak ugyan, a kik azt vitatják, hogy a nagy tarló nem csak nem árt, sőt sok helyen hasznos és szükséges, mert úgy mondják, ha nagyon földszint levágja az ember a fát, akkor a levél ellepi a tuskót, az eső a kövér erdőföldet ráhordja, azzal eltemeti és így bele fulad és nem hajt ki többé. Ez az állítás azonban hibás és vele csak az erdőzetben járatlan fiatal gazdát és erdőbirtokost lehet legfeljebb ámitni. A fa mindig legjobban hajt a gyökérfej bütykjéről. Ha azonfelül tuskódereket talál, akkor nem tud a tuskóra ráforradni és míg az ki nem rothad mellőle, mindig gyenge tövön és gyenge állásu marad. Legjobb tehát annyira levágni a tuskót, hogy a forradás épen a gyökérfej bütykjéből jövéen, már gyenge korában ráforrhasson a tuskóra. Épen itt van a kifűrészelés előnye a kivágás felett, ha t. i. a fűrészhely, mint mondám, kinyesetik, mert a simára kinyesett tuskón egyenesen a gyökérfejből indulván ki a hajtás, ez a könnyű forradásnak is legelőkeltebben megfelel.

A favágás kérdésével lényegesen kapcsolatos a tuskóhajtás. Minél kevesebb beese van val mely vidéken, különösen a tűzi fának, annál kevésbé gondol az erdőtulajdonos a tuskóval. Ily helyeken még szakértőknel is, a laikus erdőtulajdonosok közt pedig még inkább, általában többnyire csak akkor kerül

tuskóhányásra a sor, ha a kivágott erdő földje szántásra, szőlőültetésre vagy más miveltési célra szándékoltatik fordítani. Nemi szőlők azon avas erdőségekről, a melyek magvetés, vagy ültetés útján erdősítetnek újra. Az ily erdősítés a tülevelű erdőségeken kívül nagy Magyarországon még ritka eset. A hol történik, ott az erdőmiveltés már igen emelkedett fokon áll. De a tuskóhányás legtöbb esetben még a közönséges sarjura mivelt erdőségeknél is a hasznosság állandó jókarban tartásának elkerülhetlen lényeges fogása. Közönséges tapasztalás ugyanis, hogy a sarjuerdőségek akármily tisztán kemény fanemekből állók legyenek, többszöri vágás után elszoktak puhafásodni. És ez épen a legjobb földű lapos helyeken történik meg leg hamarabb és legnagyobb mértékben rajtok. Ennek az a természetes oka, mert a nyár, zoldok, éger és más efféle puhafélék sokkal könnyebben tenyésznek, mint a tölgy, cser, bükk, juhar stb. hasznosabb kemény fanemek és annál fogva még a legtisztább keményfa pagonyokba is hamar beszöknek, mihelyt pedig egyszer beszöktek, gyorsabb és nagyobb sarjkeppességök által időről-időre jobban elnyomják a nehezebben sarjadzó kemény fanemeket és az egész erdőt értékében megcsökkentik. E körülmény ellen a tuskóhányás két irányban kínálkozik segítséggel. Ily helyekről a puhafa tuskók kihányandók azért, hogy sarjadásról tovább szaporodásuknak eleje vételessék és felforgatott helyökön ismét a kemény fanemek szaporodhatására táguljon az alkalmas tér; — a kemény fanemek sarjkeptelen vagy gyengén sarjadzó tuskói pedig kihányandók egyszerűleg azért, hogy a magról szaporodó erősebb tenyészetnek adjanak biztosabb helyet, mert a vén tuskó nem csak az által rontja az erdőt, hogy erőteljes sarjat nem hajt, hanem az által is, hogy a vágásokban hagyni szokott magfákról hulló magkeles szaporodását akadályozza. Mióta a tuskóhányó gépek feltalálva és könnyen kezelhetőkké tökéletesítve vannak, azóta a tuskóhányás nem oly kinos mesterség többé, mint volt régen, annál fogva ez az épen mondott esetekben még akkor is teljesítendő, ha talán a kihányás által nyert tuskó értéke, a ráfordított munka értékét egészen nem is fedezné, mert itt nem a megnyert anyagban, hanem abban keresendő a főhaszon, hogy a kihányt tuskó felforgatott helyén a hasznosabb fáknek magról vagy ültetésről ifjítása könnyebben és biztosabban megyen.

Galgóczy Károly.

Uj évi megemlékezés az ekéről.

Azon kívül, hogy cselédeink változnak és az uj évi gratulációkat meg kell váltanunk, valjon mi különbség van az ő és uj év között? Valóban nem sok. Egy-egy kalendáriumi év leforgása nem egyéb, mint az örökkévalóság nagy kerekének egy-egy kis döczenése. Egy ilyen döczenésnél eszébe jut a gazdának legjobb barátja: az eke és együtt elmélkednek arról, mily silány vala a lejárt év és minő reményekkel kecsegtet a jövő. A gazda elgondolkozik a felett, hogy kinek van annyi reménye és csalódása, mint neki? Reménye most a hó meleg takarója alatt, tavasszal a napsugárban, majd nyáron a kedvező felhőben és éreft kalászkban, ősszel gyümölcsöse és szőlője szüretében. De a hol remény van, ott lehet csalódás is.

Már nagyon régen, Cicero azt mondta, hogy a földi pályák közt leghasznosabb, legjövődelműbb, a szabad emberhez legméltóbb pálya a gazdaság, mert tényleg egy sem nyújt annyi kellemet a kevés igényekkel beérő, a természeti élvezetek iránt fogékony tiszta kedélynek egy sem ad annyi örömet, mint a foglalkozás és nem csoda, ha oly sok ember választja élet pályául.

Ámde, nincsen rózsza tövis nélkül. Hányszor kell tapasztalnia a gazdának is, hogy virágzó vetéseit, minden reményét a fagy, aszály vagy árvíz semmisíti meg. Hányszor kell tapasztalnia, hogy a befektetett tőke nem hozza meg a kellő kamatot. Mennyit kell boszankodnia a vad, neveletlen cselédekkel? Tűrni az éghajlat változó szeszélyeit és végre is beérni azon szomorú eredménnyel, hogy a tiszta jövedelem végkép kimaradt.

Azonban az ilyen néha-néha előforduló kellemetlen körülmények nem csüggeszthetik el a valódi gazdát. Azért, hogy olykor-olykor mostoha évek járnak és a jövedelem kevesebb a remélnél, nem szabad oly desperált nyilatkozatot tennünk, mint nem régebbe tett egy nagybirtokú főúr, ki gyenge aratása után így szökött: „Komisz dolog ez a mezei gazdaság, most sok eső, majd aszály, most korai, majd késői fagy teszik tönkre a termést, erszényem üres, váltóim lejáratban, miből fizessek adót, drága cselédet? Csak tagosítsak, mind legelőnek hagyom birtokaimat, az ekének sirgödöröt ások, turja patkány a földet.”

Megvallom, mivel embernek ily nyilatkozata megdöbbenett. Ama nagy birtokosnak nincs igaza. Nincs, mert borzasztó rossz gazda. Való, hogy fordultak terméketlen évek elő, de némely embernek, ki sem maga nem ért a gazdálkodáshoz; sem maga, sem megbízottjai nem látnak értelemmel dolgaik után, — a ki nem trágyáz, a földet kellő időben nem mivelt meg, jó mag helyett szemetet vet, az nem is kívánhatja még normalis időjárás mellett sem, hogy dús aratása legyen. A kinek nincs hivatása a gazdasághoz és mégis gazda, mert földje van, az rendesen a rossz eredményekért cselédjét vagy az időjárást szidja. Ez uri kényelem, ő maga nem hibás. A ki soha befektetést, javítást nem tesz, a ki az anyatermészetől élvezett jökört a földnek soha semmit sem fizet vissza, a ki fáradság nélkül akar kalácsot jutni és a természet áldásaiból ingyen mindig bőven szüretezni, az lehet csaló, here, kontár, de tisztességes értelmes gazda nem. Az eltemetheti magát nagy birtok mellett is adósságba, áshat magának sirt, de az ekét el nem temetheti soha, mert mióta az ember a földet bírja, mióta a társadalom megalakult, a legelső szántóvető horogforma két águ fájától elkezdve fel a jelenkor gőzekéjéig — primitív vagy fejlettebb alakban az eke mindig meg volt és a legfőbb emberi tápszer — a kenyér előállításánál — a legfontosabb eszköz volt és az ma is. Eke nélkül nincs földmiveltés e nélkül nincs gazdaság. A földmiveltés az államok lételének legerősebb alaposzlopja. Egy híres francia minister, Sully, a gazdaságot az állam dajkájának nevezte.

A társadalom fennállhatására nézve oly régi és általánosan ismert dolog a földmivélés és mezeti gazdaság fontossága, hogy arról mivel közönség előtt beszélni felesleges.

Mig csak annyit akarok mondani a fentemlített ekegyülölő nagy birtokosnak, hogy mielőtt ekéjét eltemetné, jusson eszébe a római birodalom történetéből ama körülmény, hogy mig a rómaiak a földmivélést gonddal és szeretettel üzzék, államuk virágzó, gazdag és hatalmas volt. Róma volt azon állam, mely a földkerekségén diadalmaskodott, mig lakóit az országban benn termelt kenyérral tudta táplálni.

Egyszer azonban — mintha az államférfiaknak és kormányuknak esze veszett volna — megnyitották az állam kikötőit idegen országok gabna bevételének és hogy a császárok az utcai népcsoportok kegyét megnyerjék, Spanyolországból Egyiptomból, Afrikából vitették be nagy mennyiségben és osztották ki ingyen a gyülevész nép között a gabonát és ezt — a helyett, hogy korlátozták volna, — Tiberius alatt még jutalmakkal is elősegítették. Így lőn megvetve az állam végpusztulásának alapja. A hazai gabona ára lenyomatott. A hazai földmivélés megbénítatott, az eke el lőn temetve és ezzel beszünt a termelés, a társadalmi erős kötelékek meglazultak, a hazaszeretet kihűlt, a császárbirodalom ingadozott; a királyi népből, koldús nép lett és az a szántóvető erős független osztály, mely egykor a világot győzelemmel bejáró kifogyhatlan sergeket szolgáltatott — teljesen megsemmisített.

Ily szomorú következménye lett annak, hogy az ekét megvetették, a földmivélést mesterségesen elnyomták.

Azért tisztelt gazdatársaim! becsüljük meg az ekét, ragaszkodjunk szeretettel a földmivéléshez, legyünk hűvek gazdasági pályánkhoz, mert ha néha nehéz idők járnak is felettünk, ha kitarással és szorgalommal okoszerűen mivéljük a földet, ez mindig megadja az élet fenntartásra szükségeseket. Pedig nagyon sok kell az életre! És épen azért, minél több kell, annál nagyobb munkásságot kell kifejtenuk gazdaságunkban hogy a nyerendő terményekből fedezhessük kiadásainkat.

Most az év elején — midőn a múlt év terheit leraktuk — czélszerű is lesz számot vetnünk, mi mindenre lesz szükségünk 12 hóap alatt. Ime álljon itt egy kis tájékozás.*)

1. Háztartás költségei, a szerint, a mint igényeinket megszabjuk. 2. Építkezési és javítási költségek. 3. Orvos, gyógytár, mérnök, pap, tanító. 4. Cselédfizetés. 5. Tagosítási és bizottsági költségek. 6. Föld adó. 7. Házosztály adó. 8. Házbér adó. 9. Kereseti adó. 10. Jövedelmi adó. 11. Fegyver adó. 12. Fényüzési adó. 13. Pót adó. 14. Községi adó, körjegyző, bíró, adószedő stb. fizetése. 15. Maros-vásárhelyi kövezetvám. 16. Borfogyasztási adó. 17. Husfogyasztási adó. 18. Ipar-kamarai illeték. 19. Megyei közkórházi rova-

*) Ezen „tájékozás“ egy kissé lokális színezetű ugyan, hanem azért — fájdalom — kevés változtatással hazánknak majdnem minden vidékére talál.

tal. 20. Az 1873-iki kolera járvány utáni rovatál Kolozs megyében. 21. Utmunka váltság. 22. Katasteri községi költség. 23. Kerkápolyi-féle késedelmi kamatfizetés ismeretlen tőke után.*) 24. Dohányültetési engedély. 25. Végrehajtók, kézbesítők díja. 26. Örökösödési, haláleseti adó. 27. Közjegyzői tarifa. 28. Bélyegilleték. 29. Métermérték szerzés. 30. Mértékhitelítés. stb.

Nehogy valaki tréfára vegye ez összeállítást, mert a gazdának az itt irtakat mind fizetnie kell az új évben Isten és ekéje segítségével.

A mit pedig ezeken kívül épen elől kell vala említenem — asszonyaink és a kisasszonyok toilette, bál, színház és koncert-költségeit — török-szakad fedeznünk kell.

Azt sem lehet felednünk, hogy sokan vagyunk, kik valamely jó barátunk, vagy pénzintézetnek kisebb-nagyobb tőkével adósok vagyunk, — ezeknek is a kikötött kamatokat becsületbeli kötelességünk fizetni. Valóban elég nagy és fontos szerepe van az ekének!

Azon keresztény embertársaimat végül, kik a pogány uzsorások körmei közé jutottak — és oda is adózniok kell — nem is említem, mert ezek menhellenül el vannak veszve!

Különben száz szónak is egy a vége:

Tiszteljük az ekét!

Gálfi Sándor.

Milyen növényeket termeljen a gazda?

Ha gazdaságunkat haszonnal kezelni akarjuk, csak oly növényeket szabad termelnünk, a melyeknek jó sikerülésére biztosan számíthatunk, minthogy pedig hozamainkra már az időjárás és marhaállományunkban előfordulható betegségek is káros befolyással lehetnek és üzletünket veszélyeztethetik; nem szabad, hogy ezen veszélyt még oly növények termelésével neveljük, melyeknek természet szerinti követelményeiket, — tekintve akár a talajt, akár más viszonyokat, — kielégíteni nem tudjuk.

Hogy a gazdának nagy része ezen szabályra nem figyel, arra számtalan példa van. Láthatunk gyakran búzát, árpát, törökbuzát, repcét csak nyereleményvágyból is oly talajokba vetve, melyek vagy természetüknél, vagy csekély trágyaerejüknel fogva ezen növények termelésére épen alkalmatlanok. Különösen csábítóan hatnak a gazdára ezen nemesebb terményeknek magasabb árai. Áll ez leginkább a repczenél, mely ha egy évben jól fizet, elfelejtjük a múlt évek rossz termését és veszteségünket és épen ezen növény az, melynek termelését oly vidékeken is erőltetik, melyek viszonyaiknál fogva e növény ter-

*) Az évi adót rendszeren az év vége felé rójják ki és mégis az adózó néptől minden fertály eltelése után — midőn az évi adóösszeg még nincs is tudva — késedelmi kamatot huznak az adóhivatalok.

mesztésére nem alkalmasak. A tavaszi olajnövényeknek sikerülése még bizonytalanabb. A borsó, mely nálunk különben sem termeltetik nagy mennyiségben, némely talajokon szintén bizonytalan. Egyenlő talajba és egyenlő körülmények közt vetett zab és árpa közt, tekintve a hozamot, vagyis ennek pénzértékét, nem nagy vagy épen semmi különbség nincsen, sőt a zab több szalmát ad és sikerülése biztosabb. Összehasonlítva a rozst a buzával ugyan az mondható; téves eljárás volna azonban kötött talajon buza helyett rozstot termesztetni akarni.

Sokszor egy-egy gazda oly talajba vet (veres) lóherét, mely csak fehér here és fűtermésre alkalmas, ezen eljárás káros befolyással van a talajra is. Néha egész területek bevettetnek oly növényekkel, melyeknek hozama az azokra fordított költségeket is alig fedezi, — egy részt azért, mert a piaci központtól nagyon távol esnek, más részt a talajnak rossz minőségénél fogva. Egyes gazdaságokban látunk réteket, melyek feltörve és szántófölddé átalakítva egyfelől nagyobb jövedelmet adnának, másfelől az egész gazdasági üzletre jótékonyan hatnának. Ellenkezőleg még gyakrabban láthatunk szántóföldeket, melyek nedves voltuknál fogva inkább réteknél vagy legelőnek volnának alkalmasabbak, tulajdonosuk azonban azokat éveken át kalászosok, sőt kapás növények termesztésére is használja. Az ilyen talajt csak nagy munkával és költséggel lehet a gyomoktól tisztán tartani és rajta a kapásnövények mégis csak elvéve sikerülnek, mely okból némely vidéken a kapás növények hitelüket veszítették és azoknak termesztése a gazdaságra előnytelenné tartatik. Bármely növény, ha olyan talajba lesz vetve, mely termesztetének nem felel meg, csak kárt okoz a gazdának.

Ha termelt növényeink után megfelelő hasznot akarunk, főszabály, hogy csak olyan növényeket termeljünk, a melyeknek éghajlatunk és talajunk megfelel és melyek a talajnak okszerű megművelése és trágyázása mellett szerzett tapasztalatunk szerint megfelelő hozamot biztosítanak.

Walter Lajos.

A hörcsög.

A hörcsög a mezőgazdaság egyik nevezetes ellensége, melyet mindnyájan jól ismerünk, úgy kártékonyasága, mint külsője szerint. Fogzata hasonló a többi rágcsálókéhoz, melynek pl. az ürge, egér stb., metszfoga úgy felül, mint alul 2—2 van, melyek nagyságuk által igen szembeötlők. E metszfogak csak mellső felületükön vannak zománczszal fedve és itt egyszerűen sárga színűek, minthogy pedig a zománcz keményebb a fog többi állományánál, azért ezen fogaknak hátulsó felülete mindig nagyobb mérvben van elkoptatva és végeik úgy néznek ki, mint a véső. Nevezetes tulajdonsága még e fogaknak az is, hogy a sok használat folytán a kiálló rész mindig kopik ugyan, de azért még sem kissebbedik, mert hátulról folyást utánzó, mely körülmény abban találja magyarázatát, hogy a hátulsó rész, illetőleg foggyökér, igen mélyen van az állkapocsba illesztve, nagy fogüreggel és fogszemölcsessel, bír és végén nyitott. Pofazsebei igen nagyok és a nyak két oldalán egészen a vállakig terjednek; épen azért, midőn télre élelmet gyűjt jó-nagy

mennyiséget — körülbelül 100 grammig. — képes azokban egyszerűen szállítani. Fiadása évente kétszer történik és azt mondják, hogy egy-egy alkalommal 4—16 kicsiny jő a világra, bár úgy látszik, hogy a fiak száma legtöbb esetben a kissebbik számhoz áll közelebb. Az újszülöttek születésük évében nem szaporítanak.

Földalatti lakhelye több üregből és járásból áll, az üregek közül egyik lakóhely gyanánt szolgál és az mintegy 1—2 meter mélységben fekvő a föld színe alatt, finom szalmával van kibélelve. Ezen üreghez a felszínről két járás vezet, melyek közül az egyik függélyes, a másik pedig ferde irányú, amaz be, ez pedig kijárára szolgál és földszineni nyílásuk egymástól 1—4 meternyi távra esik. Az említett üregből még egy harmadik járat is vezet, nevezetesen az éléskamrához, melyben a télre való eleséget szokta elhelyezni. Ily éléskamrát a fiatalabb hörcsög csak egyet készít, a vénebbek azonban többet, nevezetesen 3—5-ig. A nőstény a hímétől elkülönítve lakik, csakis párzás idején kívánnak egymással találkozni, a nőstény lakhelye annyiban különbözik a hímétől, hogy abba nem egy, hanem 2—8 bejáró lyuk vezet, melyek arra szolgálnak, hogy a kicsinyek veszély idején könnyebben menekülhessenek.

A hörcsög táplálékát különösen gabonaneműek képezik, de a babot, borsót ennél is többre becsüli, ezeken kívül állati anyagokat is fogyaszt pl. apróbb madarakat, egeret, gyikot, rovarokat stb. Téli nagy mennyiségű eledelt gyűjt össze, mint mondják 1½—4½ hectoliternyi és épen ez által lesz különösen kártékony. A behordott eledel leginkább gabonaneműekből áll, mert ezt találja legnagyobb bőségben, ennek gyűjtésénél úgy jár el, hogy a gabonaszárakat leszaggatja, a szemeket kiszedi és pofazsebeit megtöltvén haza szállítja. Ha azonban gabonaneműek és hüvelyesek nem állnak elegendő mennyiségben rendelkezésére, akkor gyökereket és répát is gyűjt. Midőn már elegendő élelemmel látta el magát, akkor vissza húzódik lakásába, bedugdossa annak lyukait és téli álomba merül. A téli álom február vagy mártiusig tart, de e közben többször felébred, ha szép és enyhe napok jelentkeznek; midőn pedig téli álma teljesen véget ér, akkor a behordott eledelből táplálkozik, ugyanakkor van a párzás ideje is.

A hörcsög igen mérges és bátor állat, kutyákkal szemben ügyesen tudja magát védeni, esetleg az embert és lovat is megragadja és azon ragadozó madarakkal, melyek őt a földről felemelve magokkal viszik, még a levegőben is viaskodik és ha valamely állatot fogaival megragadott, azt el sem ereszti, míg csak agyon nem kiroztatik. Egymást és saját fiaikat is megtámadják, úgy, hogy ezek mihelyt nagyobbakká lettek, anyjokkal együtt tovább nem maradhatnak, a hím agyon marcangolja a nőstényt is, kivéve, ha párzás idején találkoznak.

A kártékonyaság megítélésénél nem csak a télire behordott élelmet kell figyelembe venni, bár a mint a fentebb mondotakból kitünik, ez igen jelentékeny lehet oly helyeken, hol a hörcsögök elszaporodtak; hanem számba veendő azon mennyiség is, melyet nyáron át megesznek, továbbá az is, a mely a

télire való gyűjtés közben kárba vesz, mert a levágott gabona-szálakból csak a jobb magvakat gyűjtik össze, a többiek pedig ott hagyják.

A hősögnék természetes ellenségei az ölyök (Buteo), baglyok, hollók, különösen pedig a görény és menyét, ezek pusztítása mellett azonban még nagyon elférne, ha ahhoz az ember is saját érdekében hozzá nem járulna. E tekintetben többféle módok alkalmazhatók; melyek közül talán legcélszerűbb, ha ősszel és tavasszal kiássuk és agyonverjük őket, ezen eljárásnak azon előnye is van, hogy a télire elrejtett gabonát is visszanyerhetjük. Ezen kívül csapdák, földbe ástott fazekak, mérgezés, vízzel való kiöntés is alkalmazhatók. Gotha környékén 10 év alatt 250,000 hősög pusztított el, mely eljárásra a hatóság 10,000 forintnál többet költött és mint mondják, ott a hősög teljesen ki is veszett. Háládatosnak látszik a hősög pusztítása azért is, mert ez nem szokott vándorolni és így remélhető, hogy ha valamely vidéken teljesen elpusztult, ott nem egy könnyen szaporodik ismét el. A kipusztításra fordított költség az által mérsékelhető, ha a hősögbőröket a szücsnek eladjuk.

Megemlítem még azt, hogy a hősögnék földrajzi elterjedése meglehetősen korlátolt, így pl. Schweizban, Frankhonban, Angliában nem fordul elő, sőt Németország egyes részeiben is hiányzik.

Dr. Szaniszló Albert.

A sajtlégy. (Muska putris)

Régi példabeszéd, hogy szemtelen mint a légy, de valósággal is a természet valamennyi legyet nagyszerű kitartással és következetességgel áldotta meg, mert ha egy légynek komoly szándéka szottyant orrunkra ülni és onnét a vidék szépségében gyönyörködni, bizony nem könnyű feladat őt e szándékában megakadályozni!

A légy tehát alkalmatlan utálatos állat.

A sajt légy körülbelül fél akkora, mint a szoba légy, egész teste fekete, szeme barna, szárnya bordás fekete erekkel, lába meglehetősen hosszú. Legszivesebben tartózkodik fejű helyeken, sajt kamrákban vagy azok közelében.

Nösténye a sajtra rakja petéit és abból kelnek ki, a virgoncságuknál fogva ismeretes sajt kukaczkok.

Midőn a nyű kellő nagyságát elérte, megsárgul, megmered és fényes bábbá alakul, melyből 10—14 nap múlva a fent említett légy kerül ki. A légy nem él sokáig és mihelyt faja fenntartásáról gondoskodott, elpusztul.

A nyű nem csak mindenféle jó, de leginkább bűdös romlott sajtokban, trágya gödrökben is fordul elő és oly tulajdonsággal bír, hogy fejét farka felé húzva — a sajt megkezdésekor ugrál tánczol, — felpezckeli magát.

Ha valamely sajt általa nagyon meglepetett, össze zuzatik és e sajtból és a nyű elroncsolt testéből készül azután a híres quargli.

Mások e sajtot virgoncz lakójával azon vigasztalással kenik kenyérre, hogy benne termelt.

Jó étvágyat hozzá!

Megemlítem még a sajt moly (Acarus siro), mely a sajt kérégeben és felületén tartózkodik.

Ezen porszem nagyságu pusztá szemmel alig látható állat, melynek teste és nyolcz lába hosszú szőrrel benőtt, feje hegyes, hátulja vastag gömbölyű, színe sárga, a sajtban szaporaságánál fogva gyakran érzékeny károkat okoz.

Hogy ezen utálatos állatok a sajtól távol tartassanak, szükséges annak felületét jól meg sózni, továbbá borsos vagy paprikás eczettel néha megmosni.

Sok helyen a begyurandó, hosszabb ideig eltartani szándékoltturóba paprikát tesznek, hogy a nyűvek meg ne lepjék.

Mások a sajtot zabzalmára, nyirfalevélre, ürömrre, kontyvirág (Arum maculatum) levélre azon véleményben helyezik, hogy ez által az alkalmatlan toladók eltávolítanak és a sajtához nem közelednek.

Ébner Sándor.

A „borüzleti visszaélések meggátolása“

tárgyában, a földmívelési- ipar- és kereskedelmi minister a következő törvényjavaslatot mutatta be a pénzügyi bizottságnak:

1 §. „A ki a magyar korona területén termelt bor természetes tulajdonsága vagy eredete iránt a vevőt tévedésbe ejti, a mennyiben e cselekvény a büntető törvény sulya alá nem esik, egy évig terjedhető fogházal büntetetik. Enyhitő körülmények fennforgása esetében a fogház büntetés helyett 1000 frtig terjedhető pénzbüntetés alkalmazandó.

2. §. Az előző szakaszban meghatározott büntetéssel sújtatik különösen az eladó: 1. a ki a bornak valótlán fajminőséget tulajdonít; 2. ki a bort, tekintettel a gyakorlat által meghatározott borvidékekre, oly vidékbelinek tünteti fel, melyben az nem termelt; 3. ki utánczott bort valódinak nyilvánít; 4. ki a bort másnak nevével vagy cégével jelöli meg és az alatt árulja.“

Lapunk mai mellékletét

az előnyösen ismert budapesti Frommer A. Herman cég mag-árjegyzékét melegen ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe. —

Piaczi árainkat illetőleg

megjegyezzük, hogy Besztercze, Déva, Torda és V.-Hunyad ujjabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a déva gabnaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve. — A hectoliter árának átszámítása a régi mértékre nagyon egyszerű: az összeg egy hetedrészét leütve, a maradék a gyakorlat igényeihez képest elég pontosan három véka árának felel meg. P. o. buza hectoliterje 840 kr., leütve a hetedrészét, 120 krt. marad 720. kr., mint három véka, tehát 240 kr., mint egy vékanak ára!

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzalogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5 és 6 % kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módzatok mellett gyorsan eszközöl, bővebb felvilágosítással készséggel szolgál.

a hatóságilag engedélyezett általános

(6) (1—26) „Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, párisutca, 19. sz. sajtát ház.

(Írtekenhetel személyesen vagy posta útján naponta d. n. 1—4 óráig)

A nagy-szebeni tűzoltó kiállításon nagy arany érmet nyert!!!

A szegedi országos kiállításon érdemremmel, a magyar országos tűzoltó szövetség Aradon tartott III. közgyűlésén nagy arany és ezüst éremmel lett kitüntetve.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltó szergyár, harang- és ércöntöde.

Erdélyrészi és oláhországi fiókraktár: Kolozsvártt, bel-monostorutca.

Ajánlja legújabb szerkezetű szabadalmazott tűzfeckendőit, tűzoltó szereket és szerelvényeket tűzoltó egyletek és tűzoltók részére, elvállal kut, szivattyu, harang készítést és felszerelést jótállás,

legolcsóbb árak és részletfizetés mellett.

Főleg ajánlja a t. gazdaközönségnek saját gyártmányu és Transatlantik szivattyus kutjait, egyáltalában gyárának a vízvezetések teljes felszerelésére kiváló gondnal berendezett vízműszaki osztályát.

Ajánlja vízhatlan ponyvát és különböző szerkezetű fújtatóit lakatosok és kovácsok részére.

(3.) Mintajegyek, képes árjegyzékek kívánatra megküldetnek. (3-52)

Minden eddigi viláckiállításon haladása, jó izlése és versenyképessége miatt elsőrendű díjakat nyert!!!

Piaci árak.

A heti vásár			Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja		tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
Á r a k r a j o z á r o k b a n												
Beszterce	jan. 8.	850	650	—	—	250	550	240	75	320	28	
Brassó	jan. 11.	920	740	610	520	285	570	220	130	365	36	
Csik-Szereda	jan. 9.	1025	850	665	525	350	525	350	100	175	24	
Déás	jan. 15.	780	720	570	—	210	570	340	100	200	28	
Déva	dec. 23.	1100	700	950	—	860	720	360	180	220	36	
Erzsébetváros	jan. 12.	850	675	625	—	320	475	260	120	300	36	
Fogaras	jan. 11.	910	790	650	430	310	520	272	180	350	34	
K-Fehérvár	jan. 12.	900	790	676	—	350	550	370	170	310	38	
Gy.-Sz.-Miklós	jan. 12.	800	550	600	525	225	550	75	20	—	28	
Kolozsvár	jan. 17.	780	—	585	—	245	553	220	130	300	38	
M-Vásárhely	jan. 10.	800	670	600	400	270	550	300	100	350	34	
Nagy-Enyed	jan. 10.	800	675	575	—	290	550	240	80	235	28	
N.-Szeben	jan. 15.	910	780	670	550	280	630	200	130	320	36	
Segesvár	jan. 10.	820	630	600	—	270	500	160	100	190	32	
S-Sz.-György	jan. 14.	920	800	600	400	300	440	250	150	250	32	
Szamosújvár	jan. 14.	925	650	585	—	250	590	365	70	400	30	
Sz.-Régen	jan. 10.	825	615	605	—	203	580	200	90	220	32	
Sz-Udvarhely	jan. 15.	900	750	675	—	275	550	160	40	180	24	
Torda	dec. 29.	850	700	600	400	250	525	250	30	330	36	
V.-Hunyad	dec. 22.	880	760	700	—	250	500	140	80	200	36	

Mellékletek

40 darabonként 1 forint 40 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akarhányszor változtatathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
1/16 v. egész oldal	8	24	45	85	120	160	180	200	220	260	
3/16 v. fél "	4	12	23	43	60	80	90	100	110	130	
1/16 v. negyed "	2	6	12	22	30	40	45	50	55	65	
2/16 v. nyolczad oldal	1.50	4.50	8	12	16	22	24	26	28	33	
1/16 v. tizenhatod "	1	3	4	6	8	11	12	13	14	17	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt, engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.